International Journal of Languages' Education and Teaching
Volume 5, Issue 4, December 2017, p. 1-16

Received	Reviewed	Published	Doi Number
02.10.2017	10.11.2017	25.12.2017	10.18298/ijlet.2087

Features, Using and Functions of Communication Method in Teaching Turkish as a Second Language [1]

Ali GÖÇER [2]

ABSTRACT

The purpose of this study is to attract attention to the functions and applications of the communicative method in reaching the ability to use language in their compulsory living spaces to meet their needs understanding and telling skills of students who want to learn Turkic as a second language. The study was a compilation study and was conducted by literature review. Students need to actively participate in the activities carried out in order to have the targeted achievements in the process of learning Turkish as a second/foreign language. Perhaps the most important is the communicative method, which is one of the effective methods that form the basis for students' participation in the activities as an active participant in the environments designed for this purpose. The achievements of basic language skills for students to use is the primary goal of the target language effectively besides acquire social skills in communicative method applications. In this study is mentioned the importance and function of the communicative method to be able to use the target language effectively and efficiently for those who want to learn Turkish.

Key Words: Turkish as second language learning, teacher competence, method knowledge, communicative method.

Türkçenin İkinci Dil Olarak Öğretiminde İletişimsel Yöntemin Özellikleri, Kullanımı ve İşlevleri

ÖZET

Bu çalışmanın amacı, Türkçeyi ikinci dil olarak öğrenmek isteyen öğrencilerin anlama ve anlatma becerilerini kazanarak zorunlu yaşam alanlarında ihtiyaçlarının karşılayabilecek dil kullanma yeterliğine ulaşmalarında iletişimsel yöntemin işlevlerine ve uygulamalarına dikkat çekmektir. Araştırma bir derleme çalışması olup literatür taraması yapılarak gerçekleştirilmiştir. Türkçenin ikinci/yabancı dil olarak öğrenilmesi sürecinde hedeflenen kazanımlara sahip olmaları için öğrencilerin gerçekleştirilen etkinliklere aktif bir şekilde katılımları gerekir. Bu amaçla tasarlanan ortamlarda öğrencilerin etkinliklere aktif katılımcı rolüyle katılmalarının zeminin oluşturan etkili yöntemlerden birisi, belki de en önemlisi iletişimsel yöntemdir. İletişimsel yöntemde öğrencilerin hedef dili etkili bir şekilde kullanabilmelerine yönelik temel dil becerileri kazanımları yanında sosyal beceriler de kazanmaları en öncelikli amaçtır. Bu çalışmada, Türkçeyi öğrenmek isteyenlere hedefledikleri dili etkili ve verimli bir şekilde kullanabilme yeterliği kazandırılmasında iletişimsel yöntemin önem ve işlevine değinilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Türkçenin ikinci dil olarak öğrenimi, öğretmen yeterliği, yöntem bilgisi, iletişimsel yöntem.

[1] This study was developed on the basis of oral presentation presented at the 12th International Great Turkish Language Conference held in Bucharest, Romania, between 25 and 28 September 2017.

[2] Prof. Dr., Erciyes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı. gocerali@gmail.com

1. Giriş

İnsanlar arasında iletişimi sağlayan en temel araç dildir. Günümüz dünyasında turizm alanında başta olmak üzere ekonomik, sosyal ve kültürel alanlarda bireyler ve toplumlar arasında sıkı bir etkileşimin olduğu gözlemlenmektedir. Bu etkileşimi sağlamada en etkili araç, dil ve dilin etkili bir şekilde kullanımıyla sağlanabilen iletişim becerisidir. Bireyler ve toplumlar arasında ilişkiler etkili bir iletişimle sağlanabilmektedir. Bu durum bir yabancı dil bilmenin ne kadar önemli olduğunu ortaya koymaktadır. Bu öneme dayalı olarak her dilde olduğu gibi Türkçenin de amaca hizmet edecek şekilde etkili ve verimli bir şekilde nasıl öğrenilip öğretilebileceğini gündeme taşımıştır.

İçinde yaşadığımız çağda bilim, teknik, siyasal, sosyal, kültürel ve ekonomik alanlarda olduğu gibi enformasyon teknolojisi üzerinde yoğunlaşan uluslararası ilişkiler yabancı dilin sözlü ve yazılı iletişim aracı olarak öğrenilmesi yönündeki istek ve gereksinimlerin artmasına neden olmuştur. Bu girişimler yabancı dil öğretiminde yalnızca belli bir dil becerisinin kazandırılmasını hedefleyen geleneksel anlayışları dışlamakta ve bütün dil becerilerinin toplu olarak öğretilmesini öngören iletişimsel yaklaşımı gündeme getirmektedir (Aktaş, 2004: 50-51).

Bir yabancı dili öğrenmeyi gerektiren en öncelikli unsur, kişinin öğrenmeyi hedeflediği dilin konuşulduğu ortamlarda ihtiyacını karşılayacak iletişim yeterliğine ulaşmasıdır. Hedef dilin konuşulduğu coğrafyada yaşamını sürdüren kişi, içinde bulunduğu toplumun yaşam tarzlarını da gözlemleyerek benimsemesi, sosyal yaşamını zenginleştirmesi ve toplumla iç içe bir şekilde ihtiyaçlarını gidermesi, sosyal aktivitelere katılabilmesi o toplumun dilini belli bir düzeyde öğrenip kullanmasına bağlıdır.

Türkçenin öğrenme amacında olanlara ilk olarak başkalarıyla iletişimi sağlamada özellikle dinleme-anlama ve konuşma-anlatma becerilerini yeterli düzeyde kullanabilmelerini sağlayacak dil öğrenme süreçleri tasarlanması gerekmektedir. Dil öğretiminde hedef kitlenin temel düzeyde ve öncelikle zorunlu yaşam alanlarında ihtiyaçlarını karşılayacak düzeyde dili kullanma becerisi kazandırma amacıyla dil öğretimi planlanıp gerçekleştirilmektedir. Bu çerçevede iletişimsel yöntemin karakteristik özellikleri hedeflenen kazanımlara ulaşılmasında en işlevsel yöntem olduğu görülmektedir.

Eğitimde hedeflenen kazanımların öğrencilere kazandırılmasında en etkili unsur öğretmendir. Öğrenme sürecini öğrenme hedeflerini, öğrencilerin bireysel farlılıklarını, yetenekli olduğu alanları ve ihtiyaçlarını, öğretmen ve öğrenci rollerini göz önünde bulundurarak tasarlayıp gerçekleştiren öğretmen öğrenme çıktıları açısından en kazançlı öğretmendir. Millî Eğitim Bakanlığı öğretmen yeterlikleri ile ilgili hazırlattığı çalışmada bu konuda şu görüşlere yer vermektedir: 'Öğretmen, eğitim ve öğretimin en temel ögelerindendir. Öğrenciyle etkileşim hâlinde bulunan, programını uygulayan, öğretimi yöneten ve hem öğrencinin hem de öğretimin değerlendirmesini yapan kişidir (MEB, 2000: 4).

Türkçeyi öğrenme amacında olanlara, temel olarak sosyal ortamlarda hedef dili belli bir düzeyde kullanabilme ve iletişimlerini sağlayabilecek yeterlikte öğrenebilmeleri için eğitim lideri olan öğretmenin öğrenme sürecinde takip edeceği yöntem ve teknikler büyük önem taşımaktadır. Hedef kitlenin başlangıç düzeyinde Türkçeyi öğrenerek zorunlu yaşam alanlarında iletişimlerini sağlamalarında öğretmenlerin kullanacağı yöntemler arasında iletişimsel yöntem ön planda gelmektedir. İletişimsel yöntem, öğrencilere yapay veya gerçek yaşam ortamlarında etkileşim sağlayabilecek dil kullanma yeterliği kazandırmak için işlevsel bir dil öğretim yöntemidir. İletişimsel

dil öğretim yöntemi yapısal özelliklerini öğretmekten çok iletişimsel işlevini önceleyen bir anlayışa sahiptir. Bireylerin bir yabancı dili öğrenme amaçlarına bakıldığında bireylerin daha çok dinleme, anlama, anlatma gibi temel dil becerilerini kazanarak kimsenin yardımına ihtiyaç duymadan iletişim kurabilmenin temel gaye olduğu görülmektedir. Bu amaca ulaşılmasında temel düzeyde tercih edilmesi gereken dil öğretim yönteminin iletişimsel yöntem olduğu açıktır.

2. Çalışmanın Amacı

Türkçeyi ikinci/yabancı dil olarak öğrenen bireylere özellikle dinleme-anlama ve konuşma-anlatma becerilerini temel düzeyde kazanmaları ve yeterli bir düzeyde kullanabilmeleri için uygun yaklaşım, yöntem ve teknikler kullanılması gerekir. Öğrenme ortamlarında seçilen yöntem ve teknikler hedef kitlenin sürece aktif bir şekilde katılmalarını sağlayacak nitelikte olması önemlidir. Öğrencilerin öğrenme etkinliklerine aktif katılmaları ve yeteneklerini sergileyebilmeleri onların sorumluluk alma ve yerine getirme durumlarıyla doğrudan orantılıdır.

Türkçenin ikinci dil olarak öğrenilmesi amacıyla tasarlanan ortamlarda öğrencilerin etkinliklere aktif katılmalarını sağlayacak yöntemlerden birisi de iletişimsel yöntemdir. Bu çalışmada Türkçeyi ikinci dil olarak öğrenen öğrencilerin hedef dili etkili bir biçimde kullanabilme yeterliğine ulaşmalarında iletişimsel yöntemin avantajlarına işaret edilmektedir.

3. Çalışmanın Yöntemi

Türkçenin ikinci dil olarak öğretiminde dilin temel özellikleri ve dil becerilerini kullanabilme yeterlikleri kazandırılması hedeflenmektedir. Hedeflenen kazanımlara ulaşılmasını etkileyen birçok unsur vardır. Bu unsurların başında süreci planlama, plan doğrultusunda süreci biçimlendirme ve uygulamalar gerçekleştirme, süreç sonunda gerçekleştirilen etkinliklerin istenilen doğrultuda sonuçlanıp sonuçlanmadığını tespit etme gibi aşamaları hayata geçiren lokomotif unsur olan öğretmendir. Bunların dışında öğrencilerin hedef dilin temel yapılarını öğrenmede ve öğrendiklerini özümseyip beceriye dönüştürebilmelerinde öğretmenin tercih ettiği yöntemler büyük işlev görmektedir. Öğrencilerin hedef dili öğrenme amaçları, öğrencilerin bireysel farlılıkları, işlenecek konunun içeriği, okulun imkânları, hedef dilin özellikleri gibi birçok değişkeni göz önünde bulundurarak en uygun yöntemin seçilmesi gerekmektedir. Öğretmenin en uygun yöntemi seçerek uygulaması sahip olduğu yöntem bilgisine bağlıdır. Hedeflenen kazanımlara ulaşılmasını etkileyen en önemli unsurun öğretmen olduğunu gösteren temel göstergeler de öğretmenin ufku, yöntem bilgisi ve yöntemin uygulanması sürecine yönelik deneyimleridir.

Bu çalışma, literatür taramasına dayalı bir derleme çalışmasıdır. Bilindiği gibi literatür (alan yazın) taraması, herhangi bir bilim dalında ve belirlenen bilim dalının içerisinde yer alan herhangi bir konuda ortaya konulmuş çalışmaların içeriğine ulaşmak için bilgiye ulaşma yollarının imkânlar ölçüsünde kullanılması işidir. Çalışmada, öğretmenlerin uygulamalarına yön verecek bir bakış açısı kazandırmak amacıyla Türkçenin ikinci dil olarak öğretiminde kullanılabilecek yöntemlerden iletişimsel dil öğrenme yöntemi ele alınarak kuramsal bir alt yapı oluşturularak sunulmuştur. Bu doğrultuda literatür taraması yapılmış, yöntemin uygulanabilirliği ile ilgili temel bilgiler derlenerek bir bütün hâlinde derli toplu verilmeye çalışılmıştır. Bu çerçevede çalışmada iletişimsel dil öğretim yönteminin içeriğine ve uygulama süreçlerine yönelik alan yazında yer bulan açıklama ve uygulama örneklerine yer verilmiştir.

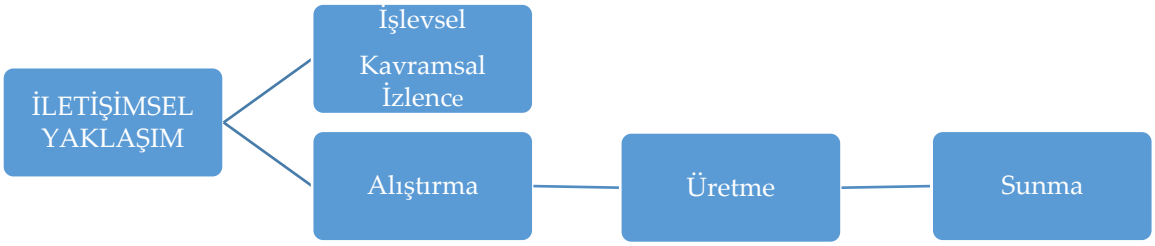
4. İletişimsel Yöntem

Bireylerin farklı amaçlarla bir yabancı dili öğrenme istekleri, onların değişik sosyal ortamlarda kendilerini rahat bir şekilde ifade edebilecekleri yeterlikleri kazandıracak yöntemlerin gerekliliğini ortaya çıkarmıştır. Bu gereklilik bireyler arası iletişimi ön planda tutan yöntemlerin geliştirilmesini sağlamıştır. Son zamanlarda yaygın bir şekilde kullanılmaya başlayan iletişimsel yöntem bireylerin yaşam alanlarında hedef dille iletişimlerini sağlamalarına yönelik kazanımlar sunan bir yöntemdir.

Yabancı dil öğretimi alanında, yapısalcılığa ve 1960'lı yılların durumsal yaklaşımlarına duyulan tepki; bunun da ötesinde, söz konusu yaklaşımların yabancı dil öğretiminde yetersiz kalması, öğrenci kitlelerinin gereksinimlerine cevap verememesi bu alandaki yöntembilimsel çalışmalara hız kazandırmış ve İletişimsel Dil Öğretimi adı altında yeni bir yabancı dil öğretim modeli eğitim programlarında yer edinmeye başlamıştır (Peçenek, 1997: 12). Son kırk yılda yabancı dil öğretiminde kullanılan çağdaş yaklaşımlar çoğunlukla genel bir yaklaşım olan 'İletişimsel Dil Öğretimi-CLT' yönteminden etkilenmiştir (Meskill and Anthony 2005, akt. Bal, 2006, 11).

İletişimsel bir dil ve dil kullanım modelini seçerek öğretim biçiminin, araç-gereçlerin, öğretmen ve öğrenci rollerinin, sınıf içi etkinlikler ile uygulamaların ona göre düzenlenmesi 'iletişimsel' yaklaşım adını alır (Demircan, 1990: 249). Hedge (2000) de iletişimsel dil öğrenme yöntemi konusunda şunu belirtmektedir: İletişimsel dil becerisinin geliştirilmesini amaç edinen dil öğretimine yönelik iletişimsel yaklaşım, sınıf öğrenme süreci etkinliklerinin iletişimsel uygulama sürecinin bir parçası olması gerektiği inancına dayanır (Akt. Metin, 2008, 22).

Yabancı dil öğretiminde yapılardan ziyade anlamı, iletişimi, etkileşimi ve iletişim ögelerini öne çıkaran bir yaklaşımdır. Sınıf içi etkinliklerde, araç gereç seçiminde, öğrenci ve öğretmen ilişkilerinde ve yapılan uygulamalarda dilin iletişimsel işlevleri ve nosyonları (boyut, mesafe, zaman, ağırlık, uzunluk, var olma… gibi genel nosyonlar ve kişisel kimlik, adres, yaş, cinsiyet, eğitim gibi özel nosyonlar) da dikkate alınır. Yapısalcığın ileri sürdüğü cümle üretme becerisinin dil öğretiminin her şeyi olamayacağını savunan bu yaklaşımda dil yapısı ve dil işlevleri bir arada ele alınır (Köksal ve Varışoğlu, 2014: 87).

Şekil 1: İletişimsel Yaklaşımın İki Bileşeni (Akbal, 2008: 9).

İletişimsel yaklaşım dil öğretimi için büyük bir devrimdir. Çünkü dilin sadece yapılardan oluşmadığını görmek ve dil bilgisiyle işlevlerini birleştirerek öğretme düşüncesiyle ortaya çıkmıştır. Bu yaklaşıma göre, dil iletişimsel işlevleri dikkate alınmadığı zaman kimseye hizmet etmez (Yaylı ve Yaylı, 2009: 16). Dil bir amaç değil, araçtır. Asıl amaç, yazılı ve sözlü iletişimi sağlamaktır. Sözcükler

ve cümleler sadece bazı kavramları iletirler. Bu nedenle dilin kuralları yerine, dilin kullanımı üzerinde durulmalıdır (Hengirmen, 1993: 31).

İletişimsel yöntem, yabancı dil öğretiminde öğretmenler tarafından en çok tercih edilen bir yöntemdir. Küreselleşen dünyada iletişime verilen önem gittikçe artmaktadır. İletişimsel yöntemin, yabancı dil öğretiminde mevcut dil bilgisine dayalı yöntemlerin aksine sözel ve yazılı iletişime öncelik tanıması ve öğrencilerin iletişim becerisini geliştirmeyi amaçlaması onu bu konuma getirmiştir (Adıyaman, 2011: 16).

Başarılı bir dil kullanımı sadece iyi bir dil bilgisi ile açıklanamaz. Bir dilsel ifadenin iletişimsel (fonksiyonel) anlamı her zaman o ifadenin altında yatan dilsel yapı ile açıklanamaz. Yapı olarak aynı olan ifadeler olası değişik ortamlarda ve bağlamlarda tamamen farklı anlamlara gelebilir. İletişimde dil kullanımı, özellikle de cümlelerle ve kullanıldıkları bağlam ve durumlar arasındaki ilişkileri inceleyen edim bilim şu konuları ele alır: sözcelerin yorumlanması, konuşanların söz ve eylemleri nasıl kullanıp anladıkları ve cümle yapılarının konuşan ve dinleyen arasındaki ilişkiden nasıl etkilendiği (Küçük, 2014: 28-29).

İletişimci dil öğretimi, genel anlamda iletişimsel yeterliği dil öğretiminin hedefi hâline getirmeyi amaçlar (Larsen-Freeman ve Anderson, 2014: 157). İletişimsel dil öğretiminin amacı, öğrencilerin hedef dilde iletişim kurmalarını sağlamaktır. Bu öğrenciler bunu yapabilmeleri için dil unsurlarının farklı biçimlerinin anlamları ve işlevleri hakkında bilgi sahibi olmaları gerekmektedir. Öğrenciler bunu yapabilmeleri için muhataplarına rollerine girerek toplumsal bağlam içinde ortamlar arasından en uygununu seçmeleri gerekir. Öğrencilerin muhataplarıyla iletişim sürecini iyi yapabilmeleri gerekir. İletişim bir süreç olup; dil biçimlerine yönelik bilgi bu süreçte yetersiz kalır (Campbell and Rutherford, 2000: 128).

Brown (2000), iletişimsel dil öğretim yaklaşımının birbiriyle ilişkili karakteristik özelliklerini aşağıdaki gibi sıralamaktadır (s. 266-267):

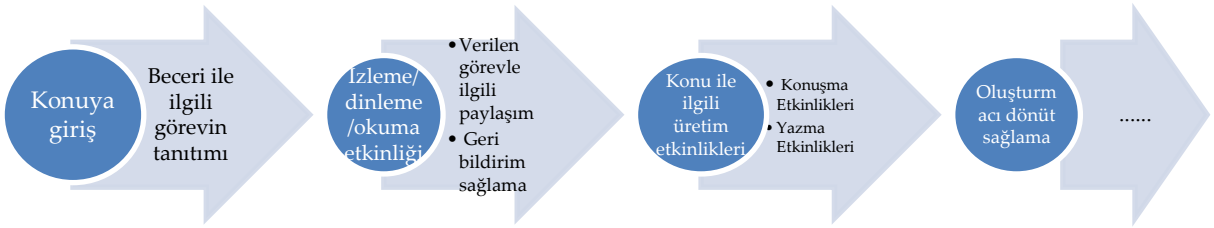
- Sınıfta eğitimin amaçları, dilbilim ve gramer konuları ile kısıtlayıcı olmadan ve iletişimsel yeterliğin tüm unsurları üzerinde odaklanır.
- Dil öğrenme teknikleri, öğrencilerin ilgisini çekebilecek gerçek, fonksiyonel, öğretici ve anlamlı süreçler ile dilin işlevsel kullanımına ortam oluşturacak şekilde tasarlanmıştır.
- Akıcı anlatım ve doğruluk, iletişimsel dil öğretim tekniklerinin temelini oluşturan tamamlayıcı prensipler olarak görülmektedir. Dilin kullanılmasında öğrencileri duruma uygun bir şekilde harekete geçirmek için akıcı anlatım doğru anlatımdan her zaman daha önemlidir.
- İletişimci sınıf ortamlarında öğrenciler nihai olarak dili bağlamın içeriğine uygun bir şekilde ve üretken, yenilikçi bir anlayışla kullanmak zorundadırlar.

İletişimsel yaklaşım dile yönelik geniş bir bakış açısı oluşturur. Özellikle, bizim sadece dilin terimsel yapıları (dil bilgisi ve kelime hazinesi) bakımından değil aynı zamanda gerçekleştirdiği iletişimsel işlev açısından da işlevlerini görmemizi sağlar. Diğer bir deyişle, biz dile sadece biçimsel açıdan bakmaya başlarız, ama aynı zamanda insanlar birbirleriyle iletişim kurmak istediklerinde biçimsel özelliklerin ne kadar işe yaradığını da görürler. Örneğin, 'Kapıyı niçin kapatmıyorsun?' gibi bir soru

sorma, bir öneride bulunma, bir sipariş verme gibi iletişimsel birçok amaç için kullanılabilir (Littlewood 1981, akt. Bahiyah, 1990: 105-106).

İletişimsel dil öğretim yöntemi gerçek yaşam durumlarına dayalı iletişimin kurgulanıp kullanılmasına dayanır. Öğretmen öğrencilerin gerçek hayatta karşılaşmaları olası bir durum kurgular ve öğrenciler gerçek yaşam içerisindeymiş gibi iletişimi gerçekleştirirler (Banciu ve Jireghie, 2012: 95). İletişimsel dil öğretim yöntemi, dilin görevini ön plana çıkaran bir öğretim yöntemi olup temeli sosyal etkileşim, beden dili dâhil, bireyler arasında gerçekleşen karşılıklı tüm iletişim dillerini içeren bir yöntemdir. Yabancı dil öğrenimini, sosyal bir durum olarak ve dili de bir etkileşim aracı olarak tanımlar. Bu, öğretimde anlamsal sonuç çıkarma, hareketlerle iyi anlatma, söyleneni dinleme, konuşma, okuma ve yazma gibi yetenekleri içine alan görevler üzerinde yoğunlaşmayı gerektirir (Doğan, 2012: 138-139).

İletişimsel yöntemde öğrenenlerin ilgi ve ihtiyaçları ön planda tutulmakta ve amaç dil sadece sınıf ortamında kalmamakta, sınıf dışında da yapılabilecek aktivitelerle ilişkilendirilmektedir. Bu yaklaşımda öğrenenler, her şeyden önce (bilgiyle) doldurulması gereken 'boş bir kap' değil, kendi ihtiyaçlarını ifade edebilen ve yönlendirebilen bireylerdir (Akpınar Dellal ve Çınar, 2011: 22). Bu yöntemde dil öğretimi için temel kabul edilmiş olan dört becerinin (dinleme, konuşma, okuma ve yazma) hepsine ağırlık verilmekte ve öğrencilere bu becerilerin kazandırılması için alıştırmalar yaptırılmaktadır (Gömleksiz, 2000: 259).

Şekil 2. Bütünleşik Beceri Öğretim/Öğrenim Süreci [Harmer'dan (2007) uyarlayan Paker, 2015: 195].

Johnson'a (1989) göre, iletişimsel yaklaşıma uygun bir öğrenme kuramıyla ilgili birkaç ilke üzerinde durulmuştur. Bunlar; gerçek iletişime yer verilen etkinlikleri (iletişim ilkesi) ve anlamlı işleri yapmak için dil kullanım etkinlikleri (iş ilkesi) öğrenmeyi artırır öğrenciye anlamlı gelen dil kullanım (anlamlılık ilkesi) öğrenme işlemlerini destekler. Sonuç olarak, öğrenme etkinliklerinin seçiminde anlamlı ve gerçek dil kullanımı ölçü olarak alınır (Akt. Demircan, 1990: 260).

Yabancı dilin öğretiminde iletişimsel yetinin kazandırılması öncelikle insanların birbiriyle anlaşması, haberleşmesi, bilgi alış verişinde bulunması anlamında kullandığımız 'bildirişimi' ya da 'iletişimi' sağlayacaktır (Aktaş, 2004: 53). İletişimsel yeti, iletişim kurmak için gerekli bilgiler ve bunların kullanılması için gerekli becerilere sahip olma anlamına gelmektedir, bir başka deyişle dildeki göstergelerin değişik ortamlarda, yerinde ve zamanında anlamlı olarak kullanılmasını gerektirmektedir. Bu yeti, yalnızca dilbilimsel ve toplumbilimsel iletişim ve etkileşim kurallarını değil, aynı zamanda iletişim olayları ve etkileşim işlemlerinin bağlam ve içeriğinin temelini oluşturan kültürel kuralları ve bilgileri de içermektedir (Özcan, 2015: 155-156).

5. İletişimsel Yöntemin Kullanım Özellikleri, İlkeleri, Uygulama ve Etkinlik Örnekleri

İletişimci yaklaşımın en önemli özelliği, yapılan hemen her şeyin iletişimsel bir niyetle yapılmasıdır. Öğrenciler dili büyük ölçüde, oyunlar, rollü oyunlar ve problem çözücü görevler gibi iletişimsel etkinlikler yoluyla kullanırlar (Larsen-Freeman ve Anderson, 2014: 165-166). İletişimsel dil öğretimi, iletişimsel dil kullanımı ve dilin iletişimsel boyutunu öne çıkaran ve dil ve dil kullanımı modeli çerçevesinde öğretmen ve öğrenci rolleri ve davranışları, sınıf aktiviteleri ve teknikleri, materyal kullanımı vb. unsurları içine alan bir öğretim sistemi tasarımı sunan bir dil öğretimi teorisidir (Richard ve Rodgers, 1999: 69). İletişimsel dil öğretimi yaklaşımı, iletişim becerisini geliştirmeyi amaçlayan öğrenme silsilesini tanımlamak için son zamanlarda genelleştirilmiş 'şemsiye' terimleri haline gelmiştir (Harmer, 1992: 86). İletişimsel dil öğretimi, dil öğretiminin hedefleri öğrencilerin bir dili nasıl öğrenecekleri, en iyi öğrenmeyi kolaylaştırmak sınıf aktivitelerinin çeşitleri ve sınıfta öğretmen ve öğrencilerin rolleri hakkında bir ilkeler dizisi olarak anlaşılabilir (Richard, 2006: 2).

İletişimsel dil öğretim yöntemi temel alınarak hazırlanmış bir öğretim programının amacı, hedef dilde dört beceri kanalını kullanarak iletişim kurmayı öğretmektir. Bu tür eğitim programları tematik (konu/içerik odaklı), beceriye veya göreve dayalı yapılabilir. Öğrenci merkezli etkinlikleri gerekli kılan bu yöntemde ders malzemeleri, öğretim ortamı ve etkinlikler özel olarak öğrenci odaklı üretilir. Materyaller günlük yaşamda hedef dili yansıtacak ve işlevsel olacak şekilde üretilir. Etkinliklerde bireysel, ikili ve grup çalışmaları düzenlenmesi; içerisinde rol oynama, görüşme yapma, incelemeler, oyun ve tartışma gibi etkinlikler yapılarak öğrencilerin dili iletişim amaçlı kullanmaları için seviye ve yaşa göre ortam sağlanır. Diğer taraftan dil bilgisi kurallarını öğretmek için ayrıca bir çalışma yapılmaz, yapı ve kurallar etkinlik ve diyaloglar kullanılarak işlenen konuya göre (aile, okul, çevre, teknoloji, alış veriş vb.) bağlam içerisinde sunulur ve öğretilir (Paker, 2015: 195).

5.1. İletişimsel Yöntemin Kullanım Özellikleri

Brumfit (2001), bu öğretim yönteminin özelliklerini şöyle sıralamıştır (Akt. Aliş, 2008: 13-14):

- Öğrenenlerin ihtiyaçlarını tanımlamak ve onlara odaklanmak.
- İzlence oluşturulurken işlev ve kavramlara vurgu yapmak.
- Sınıfta, ana dil ve hedef dilin bir arada kullanılması gibi, dil değişimine hoşgörüyle yaklaşmak.
- Destekleyici bir ortam yaratmak, özellikle öğretmenin rolünün sadece hata düzelten kişi olarak görülmesini engellemek.
- Hataları dil öğrenme sürecinin kaçınılmaz bir parçası olarak görüp hatalara hoşgörüyle yaklaşmak.
- Dili ayrı ayrı olarak değil de bir bütünlük, anlam içinde sunmak.
- Otantik materyallerin kullanılmasına önem vermek.
- Özellikle sözel etkinliklerde grup çalışması, ikili çalışma, drama, bilgi boşluğu gibi teknikler kullanmak.

Bu yöntemde yabancı dil öğrenme sorumluluğu öğrenciye bırakılmıştır. Öğrenci, kendi öğrenme başarısını ihtiyaçlarına göre düzenler ve öğrenme konusunda bağımsızdır. Bu süreçte öğretmenin rolü, sınıftaki öğrenciler arasındaki iletişim ortamını sağlamak, öğrenme ortamında sunulacak etkinlikleri düzenlemek ve iletişim sürecinde öğrencilerle birlikte hareket etmektir (Harmer 2007, akt. Köksal ve Varışoğlu, 2014: 89).

Nitelikli eğitim, öncelikle eğitim uygulamalarının çağdaş, akılcı ve bilimsel temellere dayalı olarak yürütülmesine bağlıdır. Öğrenme, sadece okul ortamlarında olmaz, aynı zamanda gündelik yaşam içinde çeşitli bilişsel süreçleri kullanarak da gerçekleşir (Çıkrıkçı-Demirtaşlı, 2012: 5). Öğretim öğrenci merkezlidir ve öğrenci için anlamlı olan sözlü ve yazılı iletişim etkinliklerine ağırlık verilir. Öğretim etkinlikleri daha çok karşılıklı diyalog, grup çalışması, benzetim ve eğitsel oyunlarla öğrenime dayanır. Amaç dilde yazılmış ve günlük iletişimde kullanılan özgün materyaller öğretim için kullanılır. Öğretmenin rolü, öğrencilere amaçlarına uygun bir şekilde iletişim kurmalarına yardımcı olmaktır. Sınıf içi etkinlikler; konunun belirlenmesi ve üretime ilişkin etkinlikler bağlamında gerçekleştirilir (Demirel, 2014: 51).

5.2. İletişimsel Yöntemin İlkeleri

Doğan (2012: 145-146), iletişimsel dil öğretiminde uygulanacak öğrenim pozisyonlarının hedefler doğrultusunda ilerlemesi için şu prensipler çerçevesinde gerçekleştirilmeye çalışılmasının gereğine işaret etmektedir:

- Dil bir iletişim aracıdır.
- Dil işlevsel bir araçtır.
- Dil bir uygulamadır.
- Dil anlamlandırmadır.
- Dil gerçek bir olgudur.
- Bilgiler sınırsız, hatalar normaldir.
- Dil kişiselleşir.
- Dil doğaldır.

Öğrenme ve öğretme sürecinde genel olarak takip edilen ilkeler konusunda King (2007) ilkeleri şu başlıklar adı altında sıralamıştır (Akt. Demirel, 2009: 74):

- Etili bir öğrenci-öğretmen etkileşimi.
- Öğrenciler arasında işbirliği.
- Öğrenme sürecine etkin katılım.
- Öğrenciye ipucu ve dönüt verme.
- Öğrenme için yeterli zaman ayırma.
- Üst düzey beklentilere cevap verme.
- Öğrencilerin öğrenme hızlarını ve biçimlerini (stillerini) dikkate alma.

Genel anlamda iletişimsel yaklaşım, çeşitli bağlamlarda öğrenenlerin amaç dili kullanmasına ve dilin işlevsel özelliklerini öncellemeye dayandığını belirten Akpınar Dellal ve Çınar (2011), Richards ve Rodgers'in (2001) iletişimsel yöntemin ilkelerini şu şekilde sıraladıklarını aktarmaktadır (s. 22):

- Öğrenenler bir dili, o dilde iletişim kurarak öğrenirler.
- Sınıf içi aktivitelerinin hedefi gerçek ve anlamlı iletişim olmalıdır.
- Akıcılık, iletişimin önemli bir boyutudur.
- İletişim, farklı dil yetilerinin bütünleşmesini bir başka deyişle uyumunu gerektirir.
- Öğrenme, yaratıcı bir yapı sürecidir ve bu süreç içerisinde deneme ve hatalar vardır.

Doğan (2012: 141) da iletişimsel dil öğretim yaklaşımının teorisini oluşturan sistem (işleyiş ve işlevi) ve kaynakları kapsamında şunları belirtmektedir:

- Dil, anlamları ifade etmek için kendine özgü işleyen bir sistemdir.
- Dilin temel işlevi, karşılıklı iletişim ve etkileşim kurmaktır.
- Dilin yapısı, onun işlevsel ve iletişimsel kullanımlarını yansıtır.
- Dilin temel birimleri, onun yalnızca sözdizimi ve yapısal özelliklerinden ibaret değildir; ifade içinde örneklendiği şekliyle işlevsel ve iletişimsel anlam kategorileri de dilin temel ünitelerindendir.

İletişimsel Yöntemin Uygulama Sürecinde Öğretmen ve Öğrencilerin Rolleri

İletişimsel dil öğretiminde vurgunun dili biçimsel ögelerinden daha çok, iletişim üzerinde olması, öğrenen rollerinde de geleneksel yapıdan ayrışarak farklılıklar oluşmasına sebep olmuştur. İletişimsel dil öğretiminde öğretmenler için farklı roller benimsenmiştir. Öğrencileri tanıması, ihtiyaçlarını bilmesi ve buna uygun bir öğrenme tutumu belirlemesi son derece önemlidir (Akpınar Dellal ve Çınar, 2011: 24).

İletişimsel yöntemde öğretmen iki ana role sahiptir: Birincisi sınıf içindeki öğrenciler arasında ve öğrencilerle, aktiviteler ve metinler arasında iletişim sürecini kolaylaştırmaktır. İkinci rolü ise, öğrenen grup içinde bağımsız bir katılımcı olarak hareket etmektir. İkinci rol birinci rolün hedefleriyle ilişkilidir ve ondan doğar. Bu roller öğretmen için ikinci derece roller hazırlamaktadır; ilk olarak, kaynakları düzenleme ve kendisinin kaynak olması; ikinci olarak, sınıfın prosedür ve uygulamaları için rehberlik (Temizöz, 2008: 39).

Öğretmen sınıfta iletişimi kolaylaştırır. Etkinlikler sırasında, öğrencilerin sorularını cevaplandıran ve performanslarını izleyen bir danışman gibi davranır. Öğrencilerle birlikte iletişimsel aktivitelere katılarak 'eş-iletişimci' olabilir. Öğrenciler hedef dil bilgileri tamamlanmamış olduğunda bile anlamı etkin olarak müzakere etmeye çalışırlar -bizzat kendileri anlam özümsemeye çalışırken başkalarının da onu anlamaya çalışmasına yardım etmeye çalışır. İletişim yoluyla iletişim kurmayı öğrenir. Öğrenciler, çiftler, üç kişilik gruplar, küçük gruplar ve bütün grup hâlinde çeşitli düzenlemelerle büyük ölçüde birbirleriyle iletişim halinde olurlar (Larsen-Freeman ve Anderson, 2014: 165, 167). Görüldüğü gibi öğrenciler sürecin doğal akışı içerisinde ve bir etkinlik zemininde kendilerini arkadaşlarıyla etkileşim ve iletişim içerisinde bulmaktadırlar.

İletişimsel yöntemde öğrencinin sınıfta üstlendiği bazı roller vardır. Bu rollerden ilki, onun ders süreci boyunca sadece bilgi alan kişi olmaktan çıkmasıdır. Öğrenci artık kuralları öğrenen değil, öğrendiklerini irdeleyen, sorgulayan, başka durumlara aktarandır. Bu yöntemin ana özelliklerinden biri olarak kurallara uygun cümleler kurmak yerine, bu cümleleri sınıflandırabilme, farklı durumlara aktarabilme önemlidir. Zaten öğrenciden kurallara uygun cümleler kurmasını ya da hatasız konuşabilmesini beklemek iletişimsel yöntemde hedeflenen en son aşamadır. Aslında hatasız cümleler kurarak iletişimde bulunmak yerine, akıcı bir şekilde konuşmak tercih edilir (Adıyaman, 2011: 17).

Öğrenen kişinin kendisi, öğrenme süreci ve öğrenmenin hedefi arasında bir düzenleyici olarak rolü, grup içinde ve grubun üstlendiği sınıf içi alıştırmaların içinde edindiği ortak düzenleyici rolden doğar ve onunla karşılıklı ilişki içindedir. Öğrencinin kavraması gereken, kazandığı kadar katkıda bulunması gerektiği ve bu yüzden de diğerleriyle karşılıklı bir bağımlılık içinde öğrenmesi gerektiğidir (Yaşlı, 2008: 62).

İletişimsel dil öğretim yöntemi uygulamalarının gelişmesiyle ders kitapları, müfredat programları hazırlanarak işlenen asıl konu ve uygulamaların birbiriyle sıkı sıkıya bağlantılı, konu ve içeriklerin günlük hayatın tüm iletişim alanlarıyla ilgili ve konuşma diyalog gibi tüm iletişim biçimleriyle bütünleşen bir yapıda kullanılmaktadır. Genel anlamda etkinlik tabanlı özellikler taşıyan bir yöntem olarak uygulanmaktadır (Doğan, 2012: 139). Bu yaklaşım öğrenme ortamındaki araç gereçlerin seçimi ve kullanımı konusunda iletişimi ve etkileşimi merkeze almaktadır. Metne dayalı araç gereçler, iletişimi gerçekleştirmek için kullanılmaktadır (Köksal ve Varışoğlu, 2014: 89).

Dili bir kurallar bütünü olarak görmek ve bu kuralları klasik yöntemle kavratmaya çalışmak, dil öğretim sürecini zora sokmaktadır. Oysaki dil, en iyi yaparak ve yaşayarak öğrenilir. Türkçeyi öğrenen bir yabancı öğrenme sürecinde aktif olmadığı sürece Türkçe iletişim yeteneği kazanamaz (Şeref, 2013: 44). Türkçeyi öğrenmek isteyen hedef kitleye hedefine ulaştıracak bir süreci tasarlarken onların etkinliklere aktif katılımcı olarak katıldıkları ve öğrenen özerkliği bağlamında süreçte yaratıcılıklarını sergileyebilecekleri bir ortam olmasına önem verilmeli, özen gösterilmelidir. Öğrencilerin öğrenen özerkliği ile süreçte etkin olmalarına sağlayan en uygun yöntemlerden biri iletişimsel yöntemdir. Budak'a (1992) göre, iletişimsel yaklaşım, öğretmenin yönlendiriciliğinde, öğrenciler arası etkileşime dayanan ve özgüveni geliştirmeyi ön planda tutarak öğrenci ilgisini canlı tutan ve böylece eğitim programlarındaki hedeflere ulaşmasını amaçlayan öğrenci merkezli bir yaklaşımdır (Akt. Şeref, 2013: 45).

5.3. İletişimsel Yöntemde Uygulama ve Etkinlik Örnekleri

Öğrencileri öğretimin iletişimsel amaçlarına ulaştırdığı, onları iletişime soktuğu, bilgi paylaşımı anlam alış verişi ve etkileşim gibi iletişimsel işlemlerin kullanılmasını gerektirdiği sürece bu yaklaşımda her türlü alıştırma yapılabilir (Demircan, 1990: 260). Bu yaklaşımda uygulanan teknikler, drama, rol oynama, benzetim, doğaçlama, sorun çözme, grup çalışması, ikili çalışmalar ve iletişim oyunları vb. ana başlıkları altında toplanabilir (Özcan, 2015: 156). Temizöz'e (2008: 33-36) göre iletişimci yaklaşımın genel özellikleri ve uygulama tarzları incelendiğinde, öğretmen tarafından kullanılması en uygun öğretim tekniklerinin tartışma, drama ve rol yapma, benzetim ve iletişim oyunlarıdır.

İletişimsel dil öğretim yönteminde, sınıf içinde ve dışında yapılan etkinlikler iletişim odaklıdır. Bu bağlamda, öğrencilerin birbirleriyle etkileşim içinde olabilecekleri diyalog, rol oynama, grup

çalışmaları, eğitsel oyunlar, benzetim gibi yabancı dil öğretim teknikleri kullanılır. Tüm bu etkinliklerle öğrencilerin öğrenim sürecinin merkezinde olmaları, motivasyon artışı açısından önem taşımaktadır (Adıyaman, 2011: 17).

İletişimci yaklaşımı kullanan öğretmen, ders kitabıyla sınırlı kalmaz. İletişimci yaklaşımda gerçek kaynaklar kullanılır. Bunlar daha ilginç ve motive edicidir. Gazete ve dergi makaleleri, şiirler, yemek tarifleri, el kitapları, videolar, haber bültenleri, telefon rehberleri gibi kaynaklar çeşitli şekillerde kullanılabilirler. Ders kitabı sadece bir başlangıç noktası, bir araçtır. Biraz hayal gücü ile ders kitabı amaç doğrultusunda daha iletişimsel hale getirilebilir (Temizöz, 2008: 32).

İletişimsel yaklaşıma göre hazırlanan ders etkinlikleri iletişimsel amaçlara yönelik olmalıdır. İletişimi gerçekleştirecek olan her türlü alıştırma kullanılabilir. Resimler, haritalar, diyaloglar, tablo ve grafikler, tartışmalar, oyunlar, drama ve işbirliğine dayalı grup çalışmaları bu yaklaşımda başvurulan etkinlikler arasındadır. Dilin öğretildiği ortamın eğitim ve kültürü de bu süreçte göz önünde bulundurulmalıdır (Tudor 2001, akt. Köksal ve Varışoğlu, 2014: 89).

Türkçenin yabancı/ikinci dil olarak öğretimi görevini yürüten öğretmenler, öğrenme süreçlerinde öğrencilere iyi bir rol model olabilmeleri için bir tiyatrocu edasıyla davranabilmeli, beden dilini kullanarak ve doğaçlama konuşmalarıyla öğrencilerine canlı mesleki performans sergileyebilmelidir. Öğrencilerin hedef dili zorunlu yaşam ortamlarında yeterli bir şekilde kullanabilmelerinin hazırbulunuşluğunu sağlayabilmek için öğrencilere diyalog metinlerinin canlandırılması ve konuşma becerisinin deneyimlenmesine zemin olacak rolleri gerektiren performans görevleri verilmelidir. Bu durum iletişimsel yöntem anlayışı ve uygulamalarının sağladığı imkânlar çerçevesinde yabancı dili öğrenme amacında olanlara anlama ve anlatma becerilerinin gelişimi ile iletişimsel yeti kazanma ve geliştirme şansını verebilecektir. Kargı'ya (2014: 359) göre, yaşamı öğretim ortamına taşıyan özgün metinlerle karşılaşan öğrenciler hem kendi dünyaları, hem de yaşamdan oluşturduğu kullanılabilir bilgileri aracılığıyla yarattıkları imgeleri eyleme dönüştürürler ve eğitim çıktılarını gerçekleştirirler.

İletişimsel dil öğretiminde konular diyalog formunda sunulabilir. Dil bilgisi konuları ön plana çıkarılmadan ve sonra, daha serbest bir biçimde denetimli alıştırma içinde öğretilir. Dilin işlevsel ve değişik formlarda kullanımı ikili, grup çalışmalarıyla desteklenir ve ders kitaplarında tekniklerin yöntemsel sıralaması aşağıdaki şekilde görüldüğü gibi yapılabilir (Doğan, 2012: 148-149):

Littlewood (1981: 20) iletişimsel yaklaşıma uygun etkinlikleri iki grupta düşünmüştür:

- İşlevsel iletişim etkinlikleri: Resimleri karşılaştırma, benzerlik ve ayrılıkları not etme, bir resim takımında olası olay sırasını belirleme, bir öğrencinin bir perde arkasındaki öğrenciye verdiği

bilgilerle/emirlerle resim çizdirmesi, biçim belirtmesi ya da harita tamamlatması; açıklamaları izleme, bilinen ipuçlarını kullanarak problem çözme… vb. etkinlikler.

- Toplumsal etkiletişim etkinlikleri: Yabancı dilde yeterli bir konuşmacı, sadece bir dili işlevsel olarak etkili kullanan değil, aynı zamanda bulunduğu sosyal ortamın içeriğine de uygun bir dil kullanmalıdır. Bundan dolayı dil öğretim sürecinde, iletişimin sadece işlevsel boyutlarının değil sosyal boyutlarının da dikkate alındığı toplumsal etkileşim etkinliklerine de yer verilmelidir. Bu tür etkinliklerde karşılıklı konuşma, tartışma, rol yapma, benzetim gibi alanlarda öğrencilerin dikkati dil aracılığıyla sosyal içeriklere çekilmektedir. Karşılıklı konuşma, görüşme, diyalog, rol yapma, benzetim, şakalı oyun, hazırlıksız konuşma, tartışma… vb. toplumsal etkileşim etkinlikler arasındadır.

Dil öğretiminin temel amacı, hedef dili öğrenen bireyler arasında iletişimi sağlamaktır. Konuşma becerisi sadece sözler, telaffuz ve yapılarda değil aynı zamanda duygular, güdüler ve anlamlarla da ilgilidir. Bu yüzden öğrenme etkinliklerini merkezinde tutan dramanın dil öğretimine katkısını ortaya koyan özellikleri aşağıda sıralanmıştır (Tüm, 2010: 1901-1905):

- Drama ile dil daha rahat bir iletişim ortamında öğrenilir.
- Drama ile sözcükler doğru telaffuz edilir ve doğru vurgulanır.
- Öğrencilerin sözdizimsel ve söylemsel olarak dil kullanmada güveni drama ile artar.
- Öğrencilerin her ortamda doğru kelime kullanma ve ifade etme biçimleri drama ile gelişir.
- Drama bir kültür taşıyıcısıdır ve öğrencileri gerçek yaşama hazırlar.

Oyunlar ve tiyatro pedagojisi öğrenenlerin kendilerini gerçekleştirmelerine, anlatım ve iletişim becerilerini geliştirmelerine, yaratıcı olmalarına, sorun çözme yeterliliği kazanmalarına yardımcı olur (Kargı, 2014: 360). Oyunlar, bireylerin bedensel, zihinsel ve psikolojik gelişimlerine olumlu katkı sağlayan, güven kazanma, uyum sağlama ve gözlem yapma yetisini geliştiren etkinliklerdir. Bu etkinlikler aynı zamanda bireylerin sosyalleşme eğitimi ile yakından ilgilidir (Kara, 2010: 410).

6. Sonuç ve Öneriler

6.1. Sonuçlar

Öğrenci kazanımlarını iletişimsel yöntemle sağlayacağına inanan öğretmenler, gerek sınıf içi ve sınıf dışı etkinliklerle gerekse sosyal bir çevrede uygulamalarla öğrencilerin birtakım roller üstlenmesi ve bu yolla temel dil becerilerini kullanabilmeye yönelik yeterlikleri kazanmalarına çalışmaktadırlar. Öğrenci merkezli etkinlik ve uygulamalar onların iletişim ve etkileşime dayalı dil yetisi kazanma ve etkili bir şekilde kullanabilme becerilerini geliştirmektedir. Nitekim Sarıçoban'ın (1999), yabancı dil öğretim sürecinde öğretmenlerin öğrenci merkezli iletişimsel yaklaşıma olan tutumlarını belirleme amacıyla öğretmenler üzerinde yaptığı araştırmayla öğretmenlerin öğrenci merkezli iletişimsel yaklaşıma olumlu tutumlar içinde oldukları şeklindeki sonuca ulaşıldığını (s. 61) ifade etmesi, iletişimsel yöntemin dil becerilerini hedef kitleye kazandırma ve etkili bir şekilde kullanılabilirliğini sağlamadaki işlevselliğini teyit etmektedir.

Bireylerin bir yabancı dili öğrenme amaçları hedef dilin öğretiminde kullanılacak yöntemin seçilmesinde en temel belirleyici unsurdur. Dilin, insanlar arasında anlaşmayı sağlayan önemli bir

araç olduğu düşünüldüğünde dilin bu önemli işlevini yerine getirmesinde iletişimsel dil öğretim yönteminin kullanılması öncelikli tercih olduğu görülmektedir.

Verilen dil eğitimlerinde bireylere dili gerçek yaşamda işlevsel bir şekilde kullanabilme yeterliği kazandırılmasında öğrenim süreçlerinde kullanılacak yöntem(ler)in seçimine dikkat edilmesi, kullanımına karar verilmesinden sonra seçilen yöntemin felsefesi doğrultusunda etkili ve verimli bir şekilde uygulanması büyük önem taşımaktadır.

6.2. Öneriler

Türkçenin ikinci/yabancı dil olarak öğretiminde bireylerin etkili bir dil kullanıcısı niteliğini kazanabilmesi için, yenilikçi öğrenme ve öğretme etkinlikleri tasarısı ve uygulama seçenekleri ile iletişimsel yöntemin tercih edilmelidir.

Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde konuşma, dinleme ve anlama işlevleri açısından sözlü iletişim yetisinin geliştirmek için bu alanlarla ilgili oluşturulacak etkinliklerde iletişim yaklaşım göz önünde bulundurulmalıdır (Şeref, 2013: 46).

İletişimsel dil öğretim yönteminin gereği olarak, öğretmen yapacağı bütün etkinliklerde, alacağı kararlarda, seçimlerinde öğrencileri buna dâhil etmelidir. Sınıf içinde yapılacak konuşma, dinleme, okuma, yazma ve dilbilgisi alıştırmaları onların istek ve ihtiyaçlarına göre düzenlenmeli, sınıf dışında yapılacak proje, araştırma, benzetim gibi etkinlikler yapmaya isteklendirmeli, sınav tarihlerinin belirlenmesinde fikirlerini almalı, ödev konularının seçilmesinde düşünceleri sorulmalıdır. Bu şekilde, öğrenci değer gördüğünü anlayacak ve bütün bu etkinliklerin içerisinde olmaktan mutluluk duyacaktır (Adıyaman, 2011: 17).

İletişimci yaklaşımın temel varsayımlarından biri, öğrenciler çalıştıkları dille yararlı bir şey yapmayı öğrendiklerini hissedecekleri için, onların bir yabancı dili öğrenmeye daha fazla teşvik edilmiş olacaklardır. Bu teşviki sağlamak için rollü oyunlar, resimli uzun hikâyeler, dil oyunları, karıştırılmış cümleler gibi iletişimci yaklaşıma uygun etkinlik örnekleri kullanılmalı (Larsen-Freeman ve Anderson, 2014: 167-172) ve bu zemin üzerinde öğrencilerin birbirleriyle etkili iletişim kurup iletişim becerilerini geliştirmelerine ortamlar oluşturulmalıdır.

Sınıf içi ve sınıf dışı etkinlik olarak gerçekleştirilen etkinlikler çerçevesinde eğitsel oyunlara yer vermek Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde konuların kavranması, pekiştirilmesi ve beceri kullanımına zemin olması açısından önemli işlevlere sahip olduğundan her seviyedeki dil eğitiminde kullanılmalıdır.

Türkçeyi öğrenmek isteyen kişilere hedeflenen dil öğrenme becerileri kazandırarak dili etkili ve verimli bir şekilde kullanabilme yeterliğine ulaştırmak için İletişimsel dil öğretim yönteminin kullanılmasında yarar vardır. Amaçlar doğrultusunda hazırlanan dil öğretim planlarının hedef kitlenin ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde yürütülmesi ve iletişimi sağlayacak düzeyde dil becerisi kazandırılmasında iletişimsel dil öğretim yöntemi tercih edilip uygulanmalıdır.

Kaynakça

Adıyaman, A. (2011). İletişimsel Yöntem Işığında Yazınsal Bir Tür Olan Küçük Öykü ile Yaratıcı Çalışma (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Akbal, B. (2008). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Görev Odaklılık Üzerine Uygulamalı Bir Çalışma (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Akpınar Dellal, N. ve Çınar, S. (2011). Yabancı Dil Eğitiminde İletişimsel Yararcı Yaklaşım, Öğretmen Rolleri Davranışları ve Sınıf İçi İletişim. Dil Dergisi, 154, 21-36.

Aktaş, T. (2004). Yabancı Dil Öğretiminde İletişimsel Yeti. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 12, 45-57.

Aliş, E. (2008). Yıldız Teknik Üniversitesi Yabancı Diller Yüksek Okulu Temel İngilizce Bölümü Öğretim Elemanlarının Mesleki Deneyimlerinin ve İngilizce Öz Yeterlik İnançlarının İletişimsel Dil Öğretimine Karşı Tutumlarına Etkisi (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal ilimler Enstitüsü, İstanbul.

Bahiyah, BT A. H. (1990). The Communicative Approach to Language Teaching in the Classroom. Akademika, 36, 103-118.

Bal, S. M. (2006). Teachers' Perceptions of Communicative Language Teaching (CLT) In Turkısh EFL Setting Theory vs. Practices (Unpublished Master Thesis). Çukurova University the Institute of Social Sciences, Adana.

Banciu, V.and Jireghie, A. (2012). Communicative Language Teaching. The Public Administration and Social Policies Review, 1(8), 94-98.

Brown, D. H. (2000). Principles in Language Learning and Teaching (4th Ed.). New York: Longman.

Campbell, R. N. and Rutherford, W. E. (2000). Communicative Language Learning (pp. 121-136), Techniques and Principles in Language Teaching (Second Edition, Eds.: Russell N. Campbell and William E. Rutherford). New York: Oxford University Press.

Çıkrıkçı-Demirtaşlı, N. (2012). Öğrenme, Öğretim ve Değerlendirme Arasında İlişkiler (ss. 3-28), Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme (Editör: N. Çıkrıkçı-Demirtaşlı). Ankara: Elhan Yayınları.

Demircan, Ö. (1990). Yabancı Dil Öğretim Yöntemleri. İstanbul: Can Ofset.

Demirel, Ö. (2009). Öğretme Etkinliğini Uygulama (ss. 73-129), Öğretme Sanatı: Öğretim İlke ve Yöntemleri (15. Baskı). Ankara: Pegem Akademi Yayınları.

Demirel, Ö. (2014). Yabancı Dil Öğretimi (8. Baskı). Ankara: Pegem Akademi Yayınları.

Doğan, C. (2012). Sistematik Yabancı Dil Öğretim Yaklaşım ve Yöntemleri. İstanbul: Ensar Neşriyat Yayınları.

Gömleksiz, M. N. (2000), Yabancı Dil Öğretiminde Kullanılan Yöntemler ve Yöntem Sorunu. Fırat Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, 5, 253-264.

Harmer, Je. (1992). The Practice of English Language Teaching (3rd Edition). London and New York: Longman Publishing.

Hengirmen, M. (1993). Yabancı Dil Öğretim Yöntemleri. Ankara: Engin Yayınevi.

Kara, M. (2010). Oyunlarla Yabancılara Türkçe Öğretimi. Türklük Bilimi Araştırmaları, 27, 407-421.

Kargı, B. (2014). Yabancı Dil Öğretimine 'Eylemsellik' Bağlamında Öğrenen Odaklı Bakış. Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 33(2), 357-366.

Köksal, D. ve Varışoğlu, B. (2014). Yabancı Dil Öğretiminde Yaklaşım, Yöntem ve Teknikler (ss. 81-111), Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi: Kuramlar, Yaklaşımlar, Etkinlikler (Editör: A. Şahin). Ankara: Pegem Akademi Yayınları.

Küçük, A. (2014). Yabancı Dil Eğitiminde Konuşma Zorluğunun Aşılması Açısından İletişimsel Dilbilimin Önemi (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.

Larsen-Freeman, D.and Anderson, M. (2014). Dil Öğretiminde Teknik ve İlkeler (3. Baskıdan Çeviren: M. Calp). Ağrı: Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Yayınları.

Littlewood, W. (1981). Communicative language teaching: An introduction. Cambridge: Cambridge University Press.

MEB (2000). Öğretmen Yeterlilikleri. Ankara: Millî Eğitim Basımevi.

Metin, B. (2008). The Comparıson of the Vıew of "Communicative Language Teaching" in Abant Izzet Baysal Unıversity, Turkey and Sussex University, UK (Unpublished Master Thesis). Abant Izzet Baysal University Institue of Social Sciences, Bolu.

Özcan, M. (2015). Yabancı Dil Olarak Arapça Konuşma Becerisi Öğretiminde İletişimsel Yaklaşıma Dayalı Etkinliklerin Kullanımı. 21. Yüzyılda Eğitim ve Toplum, 4(10), 153-164.

Paker, T. (2015). İletişimsel Dil Öğretim Yöntemi (ss. 187-209), Dil Öğretimi (Editör: N. Bekleyen). Ankara: Pegem Akademi Yayınları.

Peçenek, D. (1997). İletişimci Yaklaşımda Öğretim Teknikleri (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Richard, J. C. (2006). Communicative Language Teaching Today. New York: Cambridge University Press.

Richard, J. C. and Rodgers, Theodore S. (1999). Approaches and Methods in Language Teaching (Fifteenth printing). New York: Cambridge University Press.

Sarıçoban, Arif ve Tılfarlıoğlu, Filiz Yalçın (1999). Attıtudes of Foreıgn Language Teachers to The Communıcatıve Learner Centeded Approach. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 15, 61-65.

Şeref, İ. (2013). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Yazma ve Konuşma Becerileri Kazandırmada İletişimsel Yaklaşımın Kullanımı İçin Model Önerisi. International Journal of Language Education and Teaching, 1, 43-60.

Temizöz, H. (2008). Yabancı Dil Öğretiminde Dil Bilgisi Çeviri Yöntemi ve İletişimci Yaklaşım Uygulamalarının Öğrencilerin Öğrenme Becerisi Üzerindeki Etkisi (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İnönü Üniversitesi Sosyal ilimler Enstitüsü, Malatya.

Tüm, G. (2010). Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Drama Tekniğinin Rolü. Turkish Studies, 5(3), 1898-1920.

Yaşlı, K. (2008). Yabancı Dil Öğretiminde İletişimsel Yeti ve İletişimsel Yetinin Kazandırılmasına ve Geliştirilmesine Yönelik Uygulamalar (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Yaylı, D. ve Yaylı, D. (2009). Yabancı Dil Öğretimi Yaklaşımları ve Yöntemleri (ss. 7-28), Yabancılara Türkçe Öğretimi (Editörler: D. Yaylı ve Y. Bayyurt). Ankara: Anı Yayıncılık.